

Data & Regnskap AS
Postboks 345 Sentrum
6401 MOLDE

VÅR REFERANSE
17/5596

DERES REFERANSE

DATO
05.10.2017

Merknader - endelig rapport

1. Sakens bakgrunn

Finanstilsynet viser til stedlig regnskapsførertilsyn avholdt den 22. juni 2017 og til Finanstilsynets foreløpige merknader i brev datert 30. juni 2017, hvor rapporten etter tilsynet fulgte vedlagt. Regnskapsførerselskapets tilsvarende svar er mottatt i brev datert 23. august 2017.

Tilsynet omfattet det autoriserte regnskapsførerselskapet Data & Regnskap AS, styreleder/autorisert regnskapsfører Lars Drejer og daglig leder/autorisert regnskapsfører Bjørn Olav Melsæter.

Selskapet hadde på tilsynstidspunktet syv ansatte og ca. 200 regnskapsføringsoppdrag. I 2016 hadde selskapet en omsetning på ca. kr 5,6 mill.

Formålet med det stedlige tilsynet var å kontrollere om regnskapsførervirksomheten drives i samsvar med de kravene som gjelder, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag kontrolleres det arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning. Regnskapsførere har også en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingslovgivningen.

Dersom regnskapsførerselskaper gjør en forsvarlig vurdering av de ulike risikoene i virksomheten og følger opp disse, vil det bidra til å sikre en hensiktsmessig og betryggende virksomhet. Finanstilsynet kontrollerer derfor om det er gjort en risikovurdering som er tilpasset virksomheten, at risikoene er håndtert på en forsvarlig måte og at rapportering har skjedd, jf. forskrift om risikostyring og internkontroll.

Det vises også til finanstilsynsloven § 3 som fastslår at Finanstilsynet skal se til at de institusjoner det fører tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov samt med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter.

2. Forhold i regnskapsførerselskapet

2.1 Forskrift om risikostyring og internkontroll (*tilsynsrapporten pkt. 2.14 og 3.2*)

I henhold til forskrift om risikostyring og internkontroll av 22. september 2008, gjeldende fra 1. januar 2009, skal regnskapsførerselskaper utarbeide en plan for hvordan kravene i forskriften skal gjennomføres og dokumenteres. Det følger videre av forskriften § 6 at foretaket løpende skal vurdere hvilke risikoer som er knyttet til virksomheten.

For 2016 er det foretatt en vurdering av hva som menes er virksomhetskritiske risikoområder for selskapet. Vurderingen fra daglig leder er datert 22. mars 2017 og styret har behandlet vurderingen i møte samme dag. Revisors uavhengige bekreftelse vedrørende foretakets risikostyring og internkontrollgjennomgang for 2016 er datert 28. mars 2017.

Av 32 gjennomgåtte risikoområder er 22 områder klassifisert med sannsynlighetsnivå «lav» og 10 områder med «middels» sannsynlighet for at en hendelse inntreffer. Når det gjelder konsekvenser for oppdragsgiver/regnskapsførerselskapet hvis risikoen inntreffer, er konsekvensen for 17 av risikoområdene vurdert som «høy» og for 15 områder som «middels». Ingen av områdene er vurdert med «lav» risiko. Oversikten viser at det er anført at det ikke er noen tiltak som må iverksettes umiddelbart, men det er angitt at det er behov for å vurdere tiltak for hele 23 områder. Grunnlaget for vurderingene fremkommer kun på enkelte områder. Det fremgår ikke hvem som er ansvarlig for at tiltak blir gjennomført eller tidsfrist for når det enkelte tiltak skal være gjennomført.

Basert på de feil og mangler Finanstilsynet avdekket under tilsynet, er Finanstilsynet av den oppfatning at ved en kritisk gjennomgang av risikoområdene i selskapet burde de svakheter som ble konstatert under tilsynet og som fremkommer av dette brev vært fanget opp i forbindelse med gjennomgangen. Dette gjelder bl.a. svikten i kontrollrutinene, både de overordnede kontrollene og kvalitetskontrollen av det arbeidet som ble utført av uautoriserte medarbeidere. Også det forhold at det var mangler ved oppdragsavtalene burde vært fanget opp.

Det fremgår av tilsvaret at Finanstilsynets kommentarer vil bli tatt hensyn til i vurderingene for 2017 og påfølgende år. Finanstilsynet legger dermed til grunn at det fremgår hva som er grunnlaget for de enkelte vurderinger, hvilke tiltak som er eller vil bli iverksatt for å rette opp i svakhetene, hvem i selskapet som er ansvarlig å gjennomføre det enkelte tiltak og tidsfrist for gjennomføringen.

2.2 Hvitvaskingsregelverket (*tilsynsrapporten pkt. 2.13 og 3.2*)

Det følger av hvitvaskingsloven § 4 annet ledd nr. 2 at hvitvaskingsregelverket gjelder for autoriserte regnskapsførere. Det vises også til Finanstilsynets rundskriv 8/2009, som er sendt til alle regnskapsførere, hvor regnskapsførers plikter blir gjennomgått.

I henhold til hvitvaskingsregelverket skal det foreligge rutiner som viser hvordan de ulike pliktene skal ivaretas (§ 23), herunder kundekontroll (§§ 5-16), løpende oppfølging (§ 14) og undersøkelse og rapportering av mistenkelige transaksjoner (§§ 17-21).

Det ble under tilsynet opplyst om at det gjennomføres en risikobasert kundekontroll for oppdragsgiverne, men at den risikokategorien som settes i liten grad blir begrunnet. Videre var det ikke utarbeidet noe opplæringsprogram som viste hvilke type transaksjoner det skal reageres på, og det var heller ikke avholdt informasjonsmøte med de ansatte siden 2012. Det kunne heller ikke

fremlegges dokumentasjon på at de skriftlige kontroll- og kommunikasjonsrutinene var fastsatt av styret.

Regnskapsførere har en viktig rolle når det gjelder å avdekke eventuelle forsøk på hvitvasking. Det er derfor avgjørende at autoriserte regnskapsførere er bevisste sine plikter etter hvitvaskingsloven og etterlever disse. Finanstilsynet ser det som kritikkverdig at det i regnskapsførerselskapet ikke fullt ut har vært iverksatt rutiner som ivaretar de krav som stilles på området, og forutsetter at slike rutiner utarbeides og iverksettes umiddelbart.

2.3 Registrering i Brønnøysundregisteret (tilsynsrapporten pkt. 3.1.3 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerforskriften § 3-1 første ledd at regnskapsfører skal se til at det blir sendt melding til Enhetsregisteret når regnskapsfører påtar seg oppdrag og ved opphør av oppdrag.

Regnskapsførerselskapet har innført en rutine som sikrer at det blir registrert som regnskapsførerselskap for nye oppdragsgivere. Det har imidlertid ikke vært en fullgod rutine for å avregistrere seg som regnskapsfører ved avslutning av oppdrag. Finanstilsynet legger til grunn at det iverksettes en rutine som sikrer at også avregistrering blir meldt til Brønnøysundregisteret. Det bemerkes for øvrig at av de til sammen seks oppdragene som ble kontrollert under tilsynet, var det ett oppdrag som Data & Regnskap AS ikke var registrert som regnskapsfører for. Det legges til grunn at rutineene i det videre fullt ut blir etterlevd.

2.4 Bruk av yrkestittelen (tilsynsrapporten pkt.2.8)

Det følger av regnskapsførerloven § 1 tredje ledd at autorisert regnskapsfører skal benytte yrkesbetegnelsen «*autorisert regnskapsfører*» og at autoriserte regnskapsførerselskap skal bruke betegnelsen «*autorisert regnskapsførerselskap*» i tilknytning til navnet.

Data & Regnskap AS benytter ikke betegnelsen «*autorisert regnskapsførerselskap*» på utgående fakturaer. Daglig leder benytter heller ikke yrkestittelen «*autorisert regnskapsfører*» i e-post. Det ble under tilsynet bekreftet at også enkelte av de øvrige autoriserte regnskapsførerne i selskapet ikke benytter yrkestittelen i samsvar med regnskapsførerloven § 1 tredje ledd.

Finanstilsynet tar til etterretning selskapets tilsvarende om at yrkesbetegnelsen nå benyttes etter de krav som regnskapsførerloven stiller.

2.5 Datasystemer og sikkerhetskopiering (tilsynsrapporten pkt. 2.15)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 annet ledd, jf. GRFS punkt 2.8.5, at regnskapsfører-virksomheten skal ha en oppdatert og testet beredskapsplan for å kunne håndtere vesentlige driftsavbrudd knyttet til program- og maskinvare, herunder tilfredsstillende rutiner for sikkerhetskopiering.

Daglig leder opplyste under tilsynet om at sikkerhetskopier tas løpende av IKT-leverandøren. Daglig leder har imidlertid ikke innhentet eller fått noen bekreftelse fra leverandøren på at det har vært gjennomført noen test av tilbakelasting av data fra sikkerhetskopien og han var heller ikke kjent med om det var avtalt at dette skulle gjøres.

Finanstilsynet legger til grunn at regnskapsførerselskapet innhenter dokumentasjon fra sin IKT-leverandør på at sikkerhetskopiene er testet og funnet i orden.

3. Regnskapsførerselskapets rutiner og utøvelse av regnskapsføreroppdrag

I tilsynsrapporten som fulgte vedlagt Finanstilsynets foreløpige merknader beskrives utøvelsen av regnskapsføreroppdrag og om det er etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i forhold til kravene i regnskapsførerloven og -forskriften, herunder kravet til god regnskapsføringsskikk, jf. regnskapsførerloven § 2 andre ledd. Den rettslige standarden «god regnskapsføringsskikk» utfylles av en standard utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet.

3.1 Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå (tilsynsrapporten pkt. 3.1.1 og 3.2)

Det følger av GRFS punkt 7.1 «Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå» at oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører minst en gang årlig skal kontrollere følgende for hver oppdragsgiver:

- a) At oppdragsavtale er à jour.
- b) At fullmakter er skriftlig dokumentert og à jour.
- c) At oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale er à jour.
- d) At vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert.
- e) At avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende.
- f) At handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført.
- g) At rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov.
- h) At fremdriftsoversikt er à jour.
- i) At oppdragsdokumentasjon er à jour.

Kravet om å foreta en overordnet og dokumentert intern kontroll på oppdragsnivå gjelder uavhengig av om det benyttes medarbeidere på oppdraget eller ikke. Det er den oppdragsansvarlige sitt ansvar å påse at dette faktisk blir gjort.

Selskapet har ikke utarbeidet en rutine som viser hvordan kravene for overordnet kontroll på oppdragsnivå skal oppfylles. Det kunne under tilsynet heller ikke dokumenteres at det var gjennomført en fullstendig overordnet kontroll for noen av oppdragsgiverne. En slik kontroll ville blant annet avdekket at enkelte oppdragsavtaler og fullmakter ikke var oppdatert.

Regnskapsførerselskapet har i tilsvaret bekreftet at det er innforstått med at rutinene på dette området ikke har vært tilfredsstillende, men at det i forbindelse med implementeringen av oppdragsstyringsverktøyet Power Office høsten 2017 vil bli innført nye rutiner som sikrer at alle kravene i GRFS punkt 7.1 blir oppfylt, noe Finanstilsynet tar til etterretning.

3.2 Kvalitetskontroll av medarbeideres oppdragsutførelse (tilsynsrapporten pkt. 3.1.7 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS punkt 7.2 at dersom arbeid utføres av andre enn oppdragsansvarlig regnskapsfører, skal oppdragsansvarlig regnskapsfører utføre kvalitetskontroll av det utførte arbeidet, eventuelt påse at slik kontroll utføres av en eller flere andre autoriserte regnskapsførere.

Kvalitetskontroll av medarbeiders oppdragsutførelse skal minst omfatte:

- Oppdragsutførelse, herunder gjennomført fakturering, lønnsregistrering, bokføring, avstemming, årsoppgjør mv.

- Rapportering, herunder gjennomført pliktig regnskapsrapportering og rapportering til oppdragsgiver.

Både ved kontoret i Molde og i Elnesvågen benyttes uautoriserte medarbeidere på regnskapsføreroppdragene. Daglig leder bekreftet under tilsynet at det ikke utarbeides noen dokumentasjon av den kvalitetskontrollen som utføres ved Moldekontoret, men at han som oppdragsansvarlig gjennomgår alle regnskapsføreroppdragene han er ansvarlig for. Styreleder opplyste om at oppdragsansvarlig ved kontoret i Elnesvågen dokumenterer kontrollen ved å påføre dato og signatur i Power Office. Finanstilsynet savner imidlertid en skriftlig vurdering av kvalitetskontrollens frekvens og omfang i forhold til medarbeiders erfaring og kvalifikasjoner.

Finanstilsynet finner det kritikkverdig at det i regnskapsførerselskapet ikke har vært satt i verk ensartede rutiner som oppfyller de krav til kvalitetskontroller som stilles i GRFS punkt 7.2., men tar til etterretning at slike rutiner blir innført høsten 2017.

3.3 Oppdragsavtaler (*tilsynsrapporten pkt. 3.1.2 og 3.2*)

Det følger av regnskapsførerloven § 3 at det skal opprettes skriftlig oppdragsavtale med alle oppdragsgivere, jf. også GRFS pkt. 3.1. Oppdragsavtalen skal angi hvilke regnskapsfunksjoner regnskapsførerselskapet skal utføre for oppdragsgiver og regnskapsførerselskapet skal løpende påse at avtalen er dekkende. Dette er viktig for å sikre klarhet i hvem som har ansvaret for de ulike arbeidsoppgavene.

Daglig leder opplyste om at det på tilsynstidspunktet var utarbeidet og mottatt underskrevne oppdragsavtaler for samtlige oppdragsgivere med unntak av 3-4 avtaler som ikke var returnert i underskrevet stand. Stikkprøvekontroll av oppdragsavtalene viste imidlertid at flere av avtalene ikke var oppdatert med den personen som faktisk var oppdragsansvarlig på oppdraget. Styreleder informerte i den forbindelse om at de var klar over den manglende oppdateringen, men han informerte også om at den forestående endringen i regnskapsførerselskapet vil innebære at det blir inngått nye oppdragsavtaler med samtlige gjenværende oppdragsgivere i løpet av høsten 2017.

Finanstilsynet tar til etterretning den informasjonen som ble gitt under tilsynet, men ser alvorlig på at det i regnskapsførerselskapet ikke har vært en rutine som har sørget for at oppdragsavtalene løpende blir oppdatert.

3.4 Rutine for overtagelse av regnskapsføreroppdrag (*tilsynsrapporten pkt. 3.1.3*)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 annet ledd, jf. GRFS punkt 2.2, at ved overtagelse av oppdrag fra en annen regnskapsfører skal ny regnskapsfører be om en uttalelse om oppdragsforholdet fra tidligere regnskapsfører. Anmodning om en slik uttalelse kan i enkelte tilfeller unnlates, bl.a. dersom ny regnskapsfører har god kunnskap om oppdragsgiver og dennes regnskapsførsel. Dette må i så fall begrunnes og dokumenteres i oppdragsdokumentasjonen.

Daglig leder opplyste om at det ikke er rutine for å innhente en skriftlig uttalelse fra tidligere regnskapsfører, men at han ringer tidligere regnskapsfører uten at den informasjonen han får blir notert ned og dokumentert. Det foreligger dermed ingen dokumentasjon for kontakt med tidligere regnskapsfører.

Finanstilsynet legger til grunn at slik uttalelse innhentes skriftlig når regnskapsførerselskapet overtar oppdrag fra andre regnskapsførere eller regnskapsførerforetak. Alternativt kan det unntaksvis utarbeides et skriftlig notat fra telefonsamtale med tidligere regnskapsfører, ev. at det begrunnes hvorfor regnskapsførerselskapet ikke finner det påkrevd å innhente en slik uttalelse.

3.5 Etablering av nye oppdrag - gjennomgang av oppdragsgivers rutiner *(tilsynsrapporten pkt. 3.1.4 og 3.2)*

Det følger av regnskapsførerloven § 2 annet ledd, jf. GRFS pkt. 5.2 at regnskapsfører skal vurdere de av oppdragsgivers interne rutiner som er vesentlige for forsvarlig oppdragsutførelse i samsvar med oppdragsavtale og krav gitt i eller i medhold av lov. Vurderingen skal dokumenteres som en del av oppdragsdokumentasjonen.

Det ble under tilsynet opplyst om at oppdragsgivers rutiner blir gjennomgått før oppstart av et nytt oppdrag, men at det ikke blir dokumentert hva som er gjennomgått med oppdragsgiver. Det er dermed ingen dokumentasjon som viser hva nye oppdragsgivere blir informert om eller hvilke vurderinger som er gjort av oppdragsgivers interne rutiner ved etablering av et nytt kundeforhold.

Finanstilsynet legger til grunn at regnskapsførerselskapet fremover dokumenterer hva som gjennomgås med oppdragsgiver ved etablering av et nytt oppdrag, hvilke vurderinger som er gjort av oppdragsgivers rutiner og om gjennomgangen har ført til at regnskapsførerselskapet har anbefalt at oppdragsgiver endringer sine rutiner.

4. Finanstilsynets konklusjon

Det stedlige tilsynet viste at regnskapsførerselskapet har iverksatt rutiner på en rekke områder i samsvar med de krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk, men det ble også avdekket enkelte mangler, noen av disse alvorlige. Finanstilsynet ser det som særlig kritikkverdig at rutinene for kvalitetskontroller, både på overordnet nivå, jf. GRFS pkt. 7.1. og kvalitetskontroller av medarbeidere uten autorisasjon, jf. GRFS pkt. 7.2, ikke har vært tilfredsstillende. Det vises til punktene 2 og 3 ovenfor. Det vises også til den tidligere tilsendte tilsynsrapporten hvor det er tatt opp enkelte forhold av mindre vesentlig karakter.

Finanstilsynet tar til etterretning selskapets tilsvaret om at det blir satt i verk rutiner for de områder hvor det ved tilsynet ble avdekket svakheter. Finanstilsynet er videre oppmerksom på at regnskapsførerselskapet under tilsynet var i en omstrukturingsfase, ved at avdelingen i Molde vil bli nedlagt og porteføljen solgt til et annet regnskapsførerselskap. Selskapets drift vil i det videre i sin helhet skje ved kontoret i Elnesvågen. Finanstilsynet er også oppmerksom på at det var noe forskjellige rutiner på de to avdelingene, men vil påpeke at det i et regnskapsførerselskap med flere avdelinger og flere ansatte bør være ensartede rutiner, noe styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide og iverksette.

For Finanstilsynet

Bernt Jan Aaland
tilsynsrådgiver

Morten Carlsen
konsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.